

برای اینکه تشخیص دهیم چه حقوقی مدعیان عمومی و محاکم و مدعیان خصوصی راجع به تعقیب جنبه عمومی مجرم دارند باید مقررات و طرز اجرای این تعقیب معلوم شود .

۱ - مقررات : بطوریکه سابقاً هم بیان شد تعقیب جنبه عمومی جرم حق مأمورین مخصوصی که بموجب قانون برای اینکار معین شده اند نمی باشد بلکه این حق فقط تعلق بجامعه دارد که مقصر را تعقیب و تنبیه نماید منتهی جامعه برای اجرای این حق خود نمایندگانی بهیئت مخصوصی از مأمورین دولت که مدعیان عمومی نامیده میشوند داده است .

از اصل نمایندگی مدعیان عمومی از طرف جامعه نتایج چندی حاصل میشود یکی اینکه مدعیان عمومی نمیتوانند و اختیار ندارند که از حق تعقیب مقصر صرف نظر نمایند خواه اقدامات تعقیبی نسبت بمقصر بعمل آورده باشند و یا او را هنوز تعقیب نکرده باشند و فقط جامعه است که میتواند از تعقیب مجرم صرف نظر نماید و جامعه این حق خود را بوسیله عفو عمومی یا بوسیله مرور زمان که در قوانین پیش بینی میشود اعمال میکند .

تعمیبات
حاصله از جرم

وقوع بزه از طرفی بجامعه حق میدهد که بزه کار را تنبیه کند و از طرف دیگر بشخص زیان دیده هم حق میدهد که جبران خسارت خود را از مجرم بخواهد .

مراجعه بمقامات قضائی برای کشف بزه و بزه کار و اعمال کیفر قانونی در باره او حق تعقیب جنبه عمومی بزه نامیده میشود .

قطع نظر از تعقیب جنبه عمومی جرم . زیان دیده هم حق دارد جبران خسارات وارده بخود را از مجرم بخواهد و مراجعه زیان دیده بمقامات قضائی برای محکومیت مجرم بترمیم خسارات وارده بخود . حق تعقیب جنبه خصوصی بزه نامیده میشود .

هر چند که تعقیب جنبه عمومی و جنبه خصوصی بزه ارتباط بین جنبه عمومی نتیجه حاصله از وقوع عمل واحد که عبارت از جرم و جنبه خصوصی جرم است میباشد ولی با وجود ارتباط مذکور این دو از یکدیگر متمایز بوده و هر یک علل قضائی مختلفی دارند.

اولاً - تعقیب جنبه عمومی جرم از نظر عمل بدی است که مجرم نسبت بجامعه مرتکب شده و موجب اختلال نظم اجتماعی گشته است در صورتیکه تعقیب جنبه خصوصی فقط از لحاظ جبران خسارت وارده بزیان دیده از بزه میباشد و کاملاً جنبه شخصی دارد .

ثانیاً - موضوع این دو تعقیب مختلف است ، تعقیب جنبه عمومی برای اجرای کیفر درباره بزه کار است و تعقیب جنبه خصوصی برای جبران خسارت وارده بمتضرر از جرم (زیان دیده) میباشد .

ثالثاً - حق این تعقیب تعلق به اشخاص مختلف دارد . جنبه عمومی را نمایندگان مخصوصی از طرف جامعه تعقیب مینمایند و تعقیب جنبه خصوصی فقط اختصاص بشخص زیان دیده دارد .

رابعاً - جنبه عمومی فقط نسبت بشخص بزه کار و شرکاء او تعقیب میشود در صورتی که از حیث جنبه خصوصی علاوه بر بزه کار میسر است ورثه او هم مورد تعقیب قرار گیرند ولی با وجود اینکه تفاوتیهای مذکور در بالا بین جنبه عمومی و جنبه خصوصی جرم موجود است چون بطوریکه بیان شد این دو جنبه اصل مشترکی دارند و ناشی از عمل واحد یعنی وقوع بزه میباشند به این جهت تعقیب جنبه خصوصی فقط از صلاحیت محاکم حقوق نمی باشد بلکه ممکن است آنرا در محاکم جزا یعنی در همان محاکمی که حق تعقیب جنبه عمومی را هم دارند تعقیب نمود و بعلاوه موقعیکه هنوز جنبه عمومی از طرف مقامات صالحه تعقیب نشده است تعقیب جنبه خصوصی موجب تعقیب جنبه عمومی هم میشود .

از بیانات مذکوره ارتباط بین جنبه عمومی با جنبه خصوصی جرم بخوبی مسلم و روشن میشود و بهمین جهت این دو باید با یکدیگر مورد مطالعه قرار گیرد و ما در فصول آینده بترتیب ذیل مطالب مذکوره را مورد بحث قرار میدهم .